

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

EM2019/17

Tillie Martinussen

26. september 2019

**Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx 2019 om ændring af Landstingslov om indkomstskat.
(Beskæftigelsesfradrag, skattefritagelse af vederlag undergivet den særlige revisionsprocedure for
Politiets Efterretningstjeneste og opsparinger i pen-sionsøjemed)
(Naalakkersuisoq for Finanser og Nordisk Samarbejde)**

Forslaget om, at vederlag givet af PET skattefritages er vi helt for.

I fht. lovgivningen om rebalancerings,- og risikoprofil for opsparinger i pensioner, lyder det også ganske fornuftigt.

En jungle i skat – særligt for de ældre - Ringe effekt. Tvungen pension.

Til gengæld mener vi ikke, at beskæftigelsesfradraget i sig selv har den helt store virkning. Der kommer dog en større administration ud af det.

I forvejen har vi enormt mange ansatte i SKAT; og borgere der har endog meget svært ved at hitte rundt i deres egen små virksomheders regler, eller blot deres egen årsopgørelse.

Beskæftigelsesfradrag sammenholdt med de nye regler for pension; hvor der både er tvungen opsparring, nye regler for pensionister med et kompliceret aftrapningsystem hvis de vil arbejde ved siden af, samt et forsøg på en reform på alderspensions,- og førtidspensionsområdet foretaget for få år siden.

Og en overgang til digitale platforme for ældre, gør det alt sammen ærligt talt til en yderligere kompliceret jungle for befolkningen at hitte rundt i.

Ligeledes regner Naalakkersuisut med, at der vil være en effekt af en lavere udgift for sociale ydelser for kommunerne, men har ikke medtaget i deres fremlæggelse her, at kommunerne jo så yderligere skal styrke deres rådgivning om ændringerne de sidste 4 år, hvoraf kun ganske få er bemærket herover.

Så svære som SKAT kan være at få fat i, og i en enhed hvor de jo også laver fejl, er det ikke hensigtsmæssigt at lave yderligere komplicerede modeller.

Det er heller ikke medregnet, samt hvor borgerne i det hele taget kan vende sig hen, og få rådgivning eller hjælp til rettelse af fejl i SKAT, noget som også skal opnormeres i stillinger.

Reformér nu skat og det offentlige ydelser, og arbejdsmarked og virksomheder under ét

Vi taler ofte i Salen om, at vi skal have et system der er tilpasset Grønland i det offentlige.

Særligt på skatte,- og velfærdsområdet har vi en gylden mulighed for, at tilpasse systemerne så de er enkle og overskuelige.

Det vil have en ganske ringe effekt at søsætte nye regler, samtidig med det skal administreres tungere, af bedre uddannede medarbejdere i både kommuner og SKAT, samt

Beskæftigelsesfradraget vil have en ringe effekt på arbejdsmarkedets lyst og evner til, at arbejde.

Der hvor vi i stedet kunne sætte ind, var at sikre en samlet pakke der vurderer og ændrer hele samspilsproblematikken for sociale ydelser kontra arbejdsmarked, dvs. boligsikring, alders,- og førtidspension, sammenholdt med skattelettelser der faktisk ville batte noget, og medregnet nogle regler for virksomhederne også, hvor de får en række ændringer der batter for dem.

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

Monopolvirksomheder, velfærdstab, og arbejdsmarkedsincitament

Udbyttebetaling for selvstyre-ejede virksomheder, bør investeres tilbage i virksomhederne, så de kan investere i udstyr, eller sætte priserne ned til befolkningens forbrug af services der udbydes - eller bruges til at forbedre levevilkårene for de svageste. Dette kunne være en del af reformen, så vi sikrede sunde virksomheder, og ikke underskud som vi ser i Air Greenland og Mittarfeqarfiit.

Underskud de kunne have undgået hvis vi havde været bedre til at planlægge i rette tid og med rette omhu, og var bedre til at spare op, således vi i tide kan omstrukturere ydelser fra Selvstyre-ejede selskaber, og i tide kan låne til favorable renter til udstyr og materiel der er nødvendig.

Altså bør man anvende disse virksomheders såkaldte overskud til prisnedsættelser, investeringer i udstyr, eller uddannelse, og i en fond, der kan trækkes på, når der skal lånes penge til virksomhederne. Det kan man indskrive principper om, i lovgivningen, medens vi er ved at reformere skattepolitikken for hele landet.

Ligeledes bør vi have en omstrukturering af tilskud, hvor vi kun giver tilskud til samfundsøkonomisk rentable virksomheder, fremtidigt økonomisk bæredygtige virksomheder, og virksomhed som sigter mod eksport eller vækst på rentabel vis.

Reform fordi vi oplever velfærdstab

Samspilsproblemerne medfører det dødvægtstab der tales om i Skatte,- og Velfærdskommissionen. Et dødvægtstab der stadig gør sig gældende.

Udtrykket retter sig alene mod tabet af midler, forringelse af velfærd, og bruges om, at man vedtager lovgivninger og incitamentslovgivninger, der virker stik modsat, og påfører samfundet velfærdstab:

Altså tab af livskvalitet og service, fornøjelige samfundsforudsætninger, og livskvalitet for os alle sammen.

Uanset hvad hensigten var – og uanset om medborgeren er arbejdende eller ej, uddannede eller ej, med særlige forudsætninger eller ej, såsom handicap, sårbarhed eller andre.

Velfærdstab – eller forringelse af vor samlede livskvalitet, påvirkes altså voldsomt af dødvægtstab.

Disse problemer er der fortsat en lang række af, utilsigtet, i lovgivninger på det sociale og skattemæssige område, herunder også på boligsikringsområdet. Der er ikke i tilstrækkelig grad indgået overvejelser hidtil om substitutions,- og indkomsteffekter når vi kigger på marginalsatten som samspilsproblemer i nogle tilfælde gør til tæt ved 100 %, og dermed fjerner alle incitament for at arbejde, uanset hvad substitutions,- og indkomsteffekternes samspil så ellers er på arbejdsmarkedet.

Således er det ikke usædvanligt, at substitutionseffekten, altså mængden af fritid vejes

tungere end indkomsteffekten. Endnu værre er det jo så, når indkomsteffekten helt fjernes, eller sagt

populært; når vi antager at folk – der i forvejen er på relativt lave overførselsindkomster, ønsker at bytte fritid og heling ud med arbejde, *til en lavere gevinst end ved fritiden*. Eller ønsker de dette, ved en marginalt

højere gevinst ved at arbejde? Nej. Det er her det ømme punkt er.

Det er dét der menes med udgangspunkt i Skatte,- og Velfærdskommissionen, samt samspilsproblemer med bl.a. boligsikringen, samspilsproblemer der fortsat består, og hindrer deltagelse i arbejdsmarkedet.

Det hjælper foreslåede beskæftigelsesfradrag ikke stort på.

En arbejdsmarkedsdeltagelse vi har meget behov for, uden at der af den grund skal falde straf på vore mest sårbare og udsatte borgere der ikke er i stand til at deltage på arbejdsmarkedet.

Det ser vi på den opadgående kurve vi ser på mangel på arbejdskraft, helt uden i øvrigt at diskutere

**SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET**

uddannelses,- og kompetencebehov, samt realkompetencebehov og udfordringerne på arbejdsmarkedet i samfundet generelt.

Erhvervs,- og arbejdsmarkedsreform

En manglende kvalitetsfyldt uddannelsessektor, manglende action på boligområdet, samt manglende indsats på visse dele af kampen om overenskomster er ligeledes fortsat et problem man bør arbejde med samlet under en reformpakke for arbejdsmarkedet.

Det er ikke så længe siden, at vi havde problemer med rettidig omhu på overenskomstforhandlinger i sundhedssektoren, og vi mangler i dén grad en plan for socialpædagoger, pædagoger, m.fl.

Opkvalificerings,- og kompetenceløft-kurser er også en mangelvare, og flere hænder i beskæftigelse kræver flere tilflyttende arbejdere i landet med uddannelse og kompetence, ligesom vi skal have vore unge hjem fra endt uddannelse i udlandet. Skoler og uddannelser skal have langt højere kvalitet for at sikre, at vore børn og unge i dag bliver fremtidens ledere.

Ja, så vi får altså virkelig ikke ret meget ud af diverse tiltag, som beskæftigelsesfradrag medmindre vi gør det virkelig gennearbejdet og effektivt.

– I hvert fald ikke andet end at det er skrivebordarbejde der måske kan spinnes godt, men reelt set ikke giver anden effekt end en yderligere kompliceret lovgivning, yderligere komplikationer for borgerne, og et stadig kvalt arbejdsmarked.

Alt ovenstående arbejde skal naturligvis finansieres, men lad os nøjes med at sige, at når koalitionspartierne hele tiden taler om investeringer der betaler sig ind i det lange løb når vi diskutere lufthavne, så er en reform der er virkelig gennearbejdet på skat, arbejdsmarked, uddannelse og social klart en langt mere bæredygtig model, der HELT sikkert betaler sig ind, hvis den skrues korrekt sammen.

Med disse ord kan vi ikke støtte forslaget i vedlagt form. Det bør i virkeligheden behandles under en samlet lovpakke hver for sig, eller i en reform.

Vi henviser til relevante udvalg, og beder dem spørge Naalakkersuisut om der kommer en reformpakke på noget tidspunkt. Eller en rapport om, hvor vi kan sætte ind for at udbedre de efterhånden i mange år velkendte problemer.